

(กสม. แดงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 10/2569)

กสม. เผยกรณีตำรวจเข้าตรวจค้นบ้านผู้ประกาศข่าวหญิงของ The Critics

เป็นการดำเนินการที่เกินสมควรแก่เหตุ

- แฉกรมชลฯ ทบพวนโครงการประตูละบายน้ำแม่ น้ำสะแกกรัง จ.อุทัยธานี

เสี่ยงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตชุมชน

- ตรวจสอบกรณีผู้ต้องขังเรือนจำกลางเขาบินร้องเรียนไม่ได้รับยารักษาโรคและถูกข่มขู่ให้ถอนเรื่องร้องเรียน

เผยไม่พบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

วันศุกร์ที่ 20 มีนาคม 2569 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนางสาวหรรษา หอมหวล เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แดงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 10/2569 โดยมีวาระสำคัญดังนี้

1. กสม. เผยกรณีตำรวจเข้าตรวจค้นบ้านผู้ประกาศข่าวหญิงของ The Critics ในคดีหมิ่นประมาทบนสื่อสังคมออนไลน์ เป็นการดำเนินการที่เกินสมควรแก่เหตุ

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเมื่อเดือนมีนาคม 2568 จากผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ประกาศข่าวหญิงของช่อง The Critics บนแพลตฟอร์มยูทูบ สังกัดสถาบันทิศทางไทย ระบุว่า นายความผู้รับมอบอำนาจจากนายทักษิณ ชินวัตร ได้แจ้งความดำเนินคดีกับผู้ร้องต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) จากการนำเสนอข่าวหัวข้อ “ทักษิณผู้นำเลวสุดในโลก มอนเตฯ รับผิดชอบเพราะโกง” เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2568 ผ่านช่องทางดังกล่าว ในข้อหาหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาและนำเข้าข้อมูลสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ซึ่งข้อมูลนั้นอาจทำให้ผู้อื่นเสียหาย จากนั้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2568 เจ้าหน้าที่ตำรวจกว่า 10 คน ได้เข้าตรวจค้นบ้านผู้ร้อง และเชิญผู้ร้องไปให้ถ้อยคำในวันเดียวกันตามหมายเรียกพยาน ผู้ร้องเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. พิจารณาข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ผู้ร้องย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติคุ้มครองไว้มิให้บุคคลใดกระทำการอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่จะมีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ ประเด็นแรกที่ต้องพิจารณาคือการที่พนักงานสอบสวนไม่ส่งหมายเรียกให้ผู้ร้องล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ จากการตรวจสอบปรากฏว่าพนักงานสอบสวนออกหมายเรียกลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2568 ให้ผู้ร้องไปให้ถ้อยคำในฐานะพยานในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2568 โดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดตรวจค้นนำส่งหมายเรียกในวันเข้าดำเนินการตรวจค้น ซึ่งเป็นวันเดียวกันกับที่กำหนดนัดตามหมายเรียก โดยอ้างเหตุผลความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการทำลายพยานหลักฐาน โดยในวันตรวจค้นมีเจ้าหน้าที่ตำรวจศพพันตำรวจโท

ซึ่งถือเป็นคำร้องชั้นผู้ใหญ่ที่มีอำนาจเรียกผู้ร้องไปให้ถ้อยคำได้โดยไม่ต้องมีหมายเรียก อันสอดคล้องและเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 52 ซึ่งไม่ได้ตัดสิทธิผู้ร้องในการเสนอเหตุผลอันสมควรเพื่อขอเลื่อนการให้ถ้อยคำได้

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 54 ซึ่งวางหลักว่าในการออกหมายเรียกให้คำนึงถึงระยะทางและโอกาสในการมาตามกำหนดคนนั้น การนำส่งหมายเรียกในวันเดียวกับวันที่กำหนดนัด จึงทำให้ผู้ร้องขาดโอกาสในการเตรียมตัว และอาจกระทบต่อการใช้สิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น การปรึกษาทนายความ หรือการจัดการภารกิจส่วนตัว ซึ่งหากพนักงานสอบสวนเกรงว่าการส่งหมายเรียกไปก่อนจะทำให้เกิดการทำลายพยานหลักฐานก็สามารถให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดตรวจค้นเข้าตรวจค้นหลักฐานดังกล่าวก่อนได้ ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า การที่พนักงานสอบสวนไม่ส่งหมายเรียกไปให้ผู้ร้องก่อนกำหนดนัด เป็นการเลือกใช้วิธีการที่เกินความจำเป็นแก่กรณี ไม่ได้สัดส่วนกับพฤติการณ์แห่งคดี และสร้างภาระเกินสมควรแก่เหตุต่อผู้ร้อง อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ส่วนการที่พนักงานสอบสวนใช้วิธีการขอมายค้นเพื่อเข้าตรวจค้นบ้านของผู้ร้องนั้น เห็นว่า ผู้ร้องย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและเสรีภาพในเคหสถาน ซึ่งได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ และการเข้าตรวจค้นที่เป็นการจำกัดสิทธิดังกล่าวจะกระทำได้ตามที่กฎหมายบัญญัติภายใต้หลักความจำเป็นและหลักความได้สัดส่วน กสม. เห็นว่า กรณีนี้เป็นคดีหมิ่นประมาทซึ่งมิใช่คดีร้ายแรง และพยานหลักฐานส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ปรากฏในสื่อสาธารณะหรือสามารถตรวจสอบได้จากแหล่งอื่น เช่น สถานที่ทำงานของผู้ร้องหรือช่องทางออนไลน์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าตรวจค้นเคหสถาน นอกจากนี้ แม้ผู้ร้องจะไม่มีสถานะเป็นสื่อมวลชนเนื่องจากไม่ได้เป็นสมาชิกสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ แต่ถือเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสื่อการใช้มาตรการที่เกินความจำเป็นในลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และอาจถูกมองว่าเป็นการใช้กระบวนการยุติธรรมเพื่อปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือคุกคามสื่อ ดังนั้น การขอมายค้นเพื่อเข้าตรวจค้นบ้านของผู้ร้องในคดีหมิ่นประมาทบนสื่อสังคมออนไลน์ จึงถือเป็นการใช้อำนาจที่กระทบสิทธิของประชาชนมากเกินไปและเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กสม. ยังมีข้อสังเกตเพิ่มเติมกรณีการตรวจค้นบ้านพักของผู้ร้องซึ่งเป็นผู้หญิงว่า แม้การตรวจค้นดังกล่าวจะมีใช้การตรวจค้นร่างกาย และในวันเกิดเหตุผู้ร้องเดินทางไปกับเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยสมัครใจ แต่เมื่อมีการเปลี่ยนพาหนะระหว่างการเดินทางก็อาจก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยหรือความวิตกกังวลต่อผู้ร้องซึ่งเป็นผู้หญิง ดังนั้น การตรวจค้นโดยปราศจากเจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงร่วมปฏิบัติหน้าที่จึงอาจสุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ กสม. เห็นว่าการมีเจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงร่วมปฏิบัติหน้าที่มิใช่เป็นเพียงเรื่องความเหมาะสม แต่เป็นมาตรการสำคัญในการสร้างความไว้วางใจ ความปลอดภัยทางจิตใจ และลดความวิตกกังวลของผู้ถูกตรวจค้นหรือพยานที่เป็นผู้หญิง โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องอยู่ร่วมกับเจ้าหน้าที่หรือเดินทางไปด้วยกัน ซึ่งการละเลยในประเด็นนี้อาจสะท้อนถึงการขาดความระมัดระวังในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2569 จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) ให้กำหนดมาตรการหรือแนวทางให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ดุลพินิจในการส่งหมายเรียกแก่บุคคลซึ่งเป็นพยานและการขอยกข้อหาโดยต้องยึดถือ “หลักความจำเป็น” และ “หลักความได้สัดส่วน” เป็นบรรทัดฐานสำคัญ โดยเฉพาะในคดีที่มีอัตราโทษไม่ร้ายแรง หรือกรณีที่สามารถแสวงหาพยานหลักฐานได้ด้วยวิธีการอื่นที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนน้อยกว่า ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่กระทบสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ นอกจากนี้ให้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการจัดให้มีเจ้าหน้าที่หญิงร่วมปฏิบัติหน้าที่ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เป็นผู้หญิงเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมด้วย

2. กสม. แนะนำกรมชลฯ ทบทวนโครงการประตูล้อมน้ำแม่ น้ำสะแกกรัง จ.อุทัยธานี ระบุเสี่ยงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชน

นางสาวहरษา หอมหวล เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเมื่อเดือนเมษายน 2567 จากกลุ่มคนรักแม่น้ำสะแกกรังระบุว่า ผู้ร้องอยู่อาศัยและทำกินบริเวณแม่น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี ต่อมากรมชลประทาน (ผู้ถูกร้อง) ได้ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อประกอบการดำเนินโครงการประตูล้อมน้ำแม่ น้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี แต่ผู้ร้องและประชาชนในพื้นที่ไม่เห็นด้วยและขอให้ยุติโครงการ เนื่องจากโครงการอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของประชาชน และประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเพียงพอจึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่าแม่น้ำสะแกกรังเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัดอุทัยธานี ไหลจากพื้นที่ต้นน้ำทางตะวันตกผ่านตัวเมืองอุทัยธานีและไปบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และการอุปโภคบริโภค มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยเฉพาะชุมชนเรือนแพซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอุทัยธานี และการท่องเที่ยวชมทัศนียภาพทางน้ำ แม้ส่วนประกอบของโครงการจะกำหนดให้มีช่องทางเดินเรือ แต่ด้านเหนือประตูล้อมน้ำไม่มีแหล่งน้ำต้นทุนเพียงพอที่จะปล่อยน้ำมาบริหารจัดการการเดินเรือได้ โครงการจึงอาจกระทบต่อวิถีชีวิตและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

แม่น้ำสะแกกรังยังเป็นแหล่งประมงพื้นบ้านและมีสัตว์น้ำหลายชนิด การก่อสร้างประตูล้อมน้ำและอาคารประกอบจึงเป็นสิ่งกีดขวางทางน้ำและตัดวงจรชีวิตของสัตว์น้ำ แม้โครงการจะออกแบบให้มีทางผ่านปลาและบันไดปลา แต่โครงสร้างดังกล่าวไม่เหมาะสมกับปลาพื้นถิ่น โดยเฉพาะปลาฝิวดินและปลาใต้ดิน อีกทั้งการปิดประตูล้อมน้ำจะทำให้เกิดการสะสมของตะกอนบริเวณหน้าประตูที่อาจกระทบต่อการส่งผ่านแร่ธาตุซึ่งเป็นอาหารของสัตว์น้ำ

เมื่อพิจารณามิติของการบริหารจัดการน้ำ เห็นว่า ที่ผ่านมากลุ่มน้ำสะแกกรังประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและการเกษตร และมีปัญหาน้ำหลากเนื่องจากเป็นที่ลุ่มต่ำ แม้ในช่วงหน้าแล้งการมีประตูประบายน้ำจะสามารถทำหน้าที่กักเก็บน้ำไว้ในลำน้ำสายหลักได้ การปิดประตูประบายน้ำอาจมีน้ำเสียจากชุมชนเมืองในกลุ่มน้ำสะแกกรังตอนล่างซึ่งอยู่บริเวณหน้าประตูประบายน้ำ ส่วนในช่วงน้ำหลากระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำสะแกกรังจะมีระดับใกล้เคียงกัน จึงเป็นไปได้ยากที่ประตูประบายน้ำแม่น้ำสะแกกรังจะสามารถระบายน้ำออกไปยังแม่น้ำเจ้าพระยาได้ นอกจากนี้ ปัญหาการขาดแคลนน้ำและน้ำท่วมที่เกิดขึ้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งจากประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างครบถ้วนและบูรณาการ การสร้างประตูประบายน้ำแม่น้ำสะแกกรังก็ไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหา ในชั้นนี้จึงเห็นว่า โครงการก่อสร้างประตูประบายน้ำแม่น้ำสะแกกรัง แม้จะมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัยและบรรเทาการขาดแคลนน้ำ แต่มีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ชุมชน และการประกอบอาชีพของประชาชน

ส่วนประเด็นการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ และการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนเห็นว่า การดำเนินโครงการประตูประบายน้ำแม่น้ำสะแกกรังเข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิของ กสท. ได้มีข้อสังเกตต่อรายงาน EIA ของโครงการในหลายประเด็นที่อาจยังศึกษาและประเมินผลกระทบไม่ครบถ้วนเพียงพอ เช่น น้ำเสียสะสมบริเวณหน้าประตูประบายน้ำจากการที่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน บันไดปลาและทางผ่านปลาที่ไม่เหมาะสมกับปลาพื้นถิ่น น้ำต้นทุนสำหรับการบริหารจัดการประตูประบายน้ำ แนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง อุทกภัย และน้ำเสียไม่ชัดเจน ขาดการประเมินผลกระทบต่อการเลี้ยงปลาในกระชังและธุรกิจเรือท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ ที่มีมติไม่เห็นชอบรายงาน EIA และให้แก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นผลกระทบต่าง ๆ

นอกจากนี้ การจัดการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อประกอบการจัดทำรายงาน EIA ยังไม่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสียอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มประมงพื้นบ้านและกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในกระชัง อีกทั้งกลุ่มผู้ร้องยังไม่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นของโครงการตั้งแต่ต้น ในชั้นนี้จึงเห็นว่า การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ และการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่สอดคล้องกับการรับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสท. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2569 จึงมีมติให้กรมชลประทาน ผู้ถูกร้อง แก้ไขเพิ่มเติมรายงาน EIA โครงการประตูประบายน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี ให้ครบถ้วนตามความเห็นของ คชก. และครอบคลุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และชุมชน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและประเมินผลกระทบเพิ่มเติมไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียต่อไป พร้อมกันนี้ให้ทบทวนการดำเนินโครงการประตูประบายน้ำ

สะแกกรัง และให้ประสานไปยังคณะกรรมการลุ่มน้ำสะแกกรังและคณะกรรมการลุ่มน้ำเจ้าพระยา เพื่อร่วมกันพิจารณาทางเลือกอื่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

นอกจากนี้ กสม. มีข้อเสนอแนะให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอข้อมูลและผลการตรวจสอบตามรายงานนี้ ต่อ คชก. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อประกอบการพิจารณารายงาน EIA โครงการประจักษ์บายน้ำสะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนบูรณาการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำของโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิม และการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่นอกเขตชลประทาน รวมถึงการฟื้นฟูแหล่งน้ำ หนองน้ำธรรมชาติ และป่าต้นน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำสะแกกรังอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ให้จังหวัดอุทัยธานีประสานไปยังองค์การการน้ำเสียและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อร่วมกันจัดทำแผนและระบบจัดการน้ำเสียชุมชนด้วย

3. กสม. ตรวจสอบกรณีผู้ต้องขังเรือนจำกลางเขาบินร้องเรียนว่าไม่ได้รับยารักษาโรคและถูกข่มขู่ให้ถอนเรื่องร้องเรียน ระบุการดูแลผู้ต้องขังเป็นไปตามมาตรฐาน ไม่พบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเมื่อเดือนสิงหาคม 2568 ระบุว่า ผู้ร้องเป็นผู้ต้องขังที่เรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี เป็นโรคกระดูกสันหลังคดและเสื่อม ไม่สามารถเดินและใช้ชีวิตประจำวันได้เหมือนผู้ต้องขังอื่น เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2567 ผู้ร้องมีอาการอาหารเป็นพิษ แพทย์โรงพยาบาลราชบุรีจ่ายยาต้านอาการคลื่นไส้ อาเจียนและเวียนศีรษะให้รับประทาน ต่อมาเมื่อวันที่ 23 และ 24 พฤศจิกายน 2567 เมื่อผู้ร้องกลับเข้ามาเรือนจำแล้ว อาการยังไม่ดีขึ้นจึงไม่สามารถออกไปรับประทานยาที่หน้าแดนตามกฎของเรือนจำได้ โรงพยาบาลเรือนจำกลางเขาบินจึงไม่จ่ายยาให้ทั้งสองวัน ต่อมาผู้ร้อง เกิดอาการวิงเวียนศีรษะ อาเจียน และความดันสูง พยาบาลเวรจึงเอายาต้านอาการคลื่นไส้ อาเจียนให้ผู้ร้องรับประทาน อาการจึงดีขึ้น

ผู้ร้องรายเดียวกันยังได้ร้องเรียนเจ้าพนักงานเรือนจำกลางเขาบินรายหนึ่งต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ผ่านเรือนจำกลางเขาบิน ในเหตุการณ์ที่เจ้าพนักงานเรือนจำรายดังกล่าวซึ่งเคยตัดสัญญาณการเยี่ยมผู้ต้องขัง ขณะที่ผู้ร้องถูกคุมขังที่เรือนจำกลางระยอง มีพฤติกรรมข่มขู่ให้ผู้ร้องถอนคำร้องเรียนต่อสำนักงาน ป.ป.ช. จึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. ได้ตรวจสอบเรื่องดังกล่าวในประเด็นการไม่จ่ายยาให้ผู้ร้อง ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า ตั้งแต่ผู้ร้องถูกย้ายมาคุมขังยังเรือนจำกลางเขาบิน เมื่อเดือนมกราคม 2567 ผู้ร้องได้สิทธิในการออกไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลราชบุรีมาโดยตลอดและไม่ปรากฏว่าถูกละเลยด้านการแพทย์ ต่อมาวันที่ 18 พฤศจิกายน 2567 ผู้ร้องมีอาการป่วย เจ้าหน้าที่ได้ส่งตัวออกไปรักษายังโรงพยาบาลราชบุรีในกรณีฉุกเฉิน โดยทันที เมื่อกลับเข้าเรือนจำฯ จึงต้องกักโรคเป็นระยะเวลา 5 วัน เจ้าหน้าที่จึงต้องนำไปให้รับประทานที่ห้องขัง จนกระทั่งวันที่ 23 - 24 พฤศจิกายน 2567 ซึ่งพ้นกำหนดกักโรค ผู้ร้องจึงต้องกลับสู่มาตรการการรับประทานยาควบคุมตามปกติ แต่ปรากฏว่าผู้ร้องปฏิเสธการออกมารับประทานยาซึ่งเป็นยาควบคุมที่หน้าแดน ทั้งที่ยังสามารถออกมาใช้ชีวิตประจำวันได้ตามปกติ และการออกมารับประทานยาที่หน้าแดนจะมีผู้ต้องขังหรืออาสาสมัคร

เรือนจำ (อสรจ.) คอยช่วยเหลือด้วย ประกอบกับผู้ร้องไม่ใช่ผู้ป่วยติดเตียง และยาที่จ่ายเป็นยาที่ใช้เฉพาะเมื่อมีอาการวิงเวียนศีรษะ ไม่ใช่ยาที่ต้องรับประทานเป็นประจำหรือก่อนนอนทุกวัน จึงไม่มีเหตุที่พยาบาลเรือนจำกลางเขาบินจะต้องนำยาควบคุมไปให้ผู้ร้องรับประทานที่ห้องขัง แต่พยาบาลเรือนจำก็ไม่ได้เพิกเฉยหรือละเลยโดยยังสังเกตอาการผู้ร้องอย่างต่อเนื่อง และมอบหมายให้ อสรจ. ที่ดูแลภายในห้องนอนช่วยดูแลติดตามอาการเพิ่มเติม

การดำเนินการดังกล่าวจึงถือว่าเป็นไปตามหลักการคุ้มครองด้านสาธารณสุขตามความจำเป็นตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 กฎกระทรวงการส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ พ.ศ. 2563 มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการควบคุมผู้ต้องขัง และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners: Mandela Rules) ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดบริการสาธารณสุขแก่ผู้ต้องขังในมาตรฐานเดียวกับประชาชนทั่วไปและเข้าถึงการรักษาได้ทันทีในกรณีฉุกเฉิน ประเด็นนี้จึงไม่อาจรับฟังได้ว่าพยาบาลเรือนจำกลางเขาบินกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ส่วนประเด็นร้องเรียนว่าเจ้าพนักงานเรือนจำกลางเขาบินมีพฤติกรรมข่มขู่ผู้ร้องให้ถอนเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงาน ป.ป.ช. เห็นว่า ผู้ร้องย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงว่าด้วยการร้องทุกข์ การยื่นเรื่องราวใด ๆ หรือการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาของผู้ต้องขัง พ.ศ. 2563 ให้การรับรองไว้ จากการตรวจสอบปรากฏว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางเขาบินผู้ถูกร้องถูกย้ายมาปฏิบัติราชการที่เรือนจำกลางเขาบิน ด้วยเหตุที่สอบเลื่อนระดับได้ ซึ่งยังไม่ปรากฏพฤติกรรมใดที่บ่งชี้ว่าย้ายมาเพราะมีจุดประสงค์เพื่อพบหรือเกี่ยวข้องกับผู้ร้องเป็นการเฉพาะ อย่างไรก็ตามเจ้าพนักงานเรือนจำรายดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ย่อมมีภารกิจที่ต้องพบปะ ตรวจสอบ และชี้แจงระเบียบวินัยแก่ผู้ต้องขังทุกคน รวมถึงการควบคุมกำกับให้ผู้ต้องขังปฏิบัติตามกฎระเบียบของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งพยานบุคคลทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เคยพบเห็นว่าเจ้าพนักงานเรือนจำรายดังกล่าวแสดงพฤติกรรมข่มขู่คุกคามหรือใช้อำนาจโดยไม่ชอบต่อผู้ร้อง และปรากฏว่าผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องเรียนตามสิทธิของตนได้โดยไม่ถูกจำกัดหรือขัดขวาง ประเด็นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าเจ้าพนักงานเรือนจำรายดังกล่าวกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกัน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

20 มีนาคม 2569